

ՄԵՂՔԻ ՇՈՒՇԱՆՆԵՐԷՆ

ՆԵՂՈՍԻ ԼՈՒՏԱՍԸ

Մեղքի ոսանէն դէպի արեւմոս,
 Ուր մեծ անապասն,
 Առիւծի հրակայ մորթի մը նըման
 Կը բացուէր խաղաղ,
 Հին մեհեանի մը աւերներուն քով,
 Կոյսերու յատուկ մենասան մը կար:

Խորն անապասին,
 Հեռու մարդերու կայէն հեշտաէս,
 Բազմաթիւ խուցեր կային կոյսերու,
 Կանգնած քովէ քով,
 Շինուած եղեգէ ու ծեփուած կառով:

Ոմանք Մարբաներ կը կոչուէին հոն,
 Տընտեսուհիներ հոծ կարիքներու,
 Հազած քրճահիւս դեղին պարեգոս:
 Մագդաղինէներ, ըսպիսակազգես,
 Կը պարապէին աղօթքի, խոկման
 Ըզմայանքներով:

Կ'ապրէին անոնք,
 Ծումով, աղօթքով հանապազօրեայ,
 Իրենց կը զբոսէին երբեմն շեսնել,
 Ամպերու մէջէն, գրախսն ու Աստուած,
 Ու կը գողգղար խորն իրենց հոգւոյն,
 Թեւն անծանօթին փայլահեղատիլ:

Յանախ կիրքերու խայթոցներուն դէմ,
 Կը խոցանդէին մարմիններն իրենց,
 Հաւասալով թէ վէրքերն արիւնոս,
 Վարդեր էին վառ, կարմիր ու կապոյս,
 Նըման շեփլին մեծ մարգարէին,
 — Թէ անապասներն պիտի ծաղկէին,
 Կուսութեամբ մաքուր:

Ամէն առաւօտ, երբ աղօթէն վերջ,
 Սափորներ ուսած կ'երթային աղբիւր,
 Աւազին վրայ կը նըմարէին
 Հետքեր հրեշտակի.

Անոնց աղբնքեր, սոսկումներով մութ,
 Անաղբրոճմներ ոգիներու չար,
 Զի անապասն այն ռազմավայր էր մեծ,
 Ուժերու անքիւ, իրարու ներհակ:

*

Մօտիկ ուսանէն,
 Օր մը մեղաստան բերին յանձնելու,
 Աղջրնակ մ'աղաւթ,
 Շուտան մը ինչպէս, տարիքին շաղով:

Մեծ ապաստանին,
 Նայեցաւ տրտում մազերու խորձին,
 Խոյակ առ խոյակ ուտերուն փրոռած,
 Այսեր՝ բըրբոսացող երկնային նրբաւ,
 Աչքներն հոսուն երակներ ջուրի:

Կապելով պըսակն անոր նակսին շուրջ,
 Մախուր կուսութեան,
 Մեծ ապաստանին, «Նեղոսի լուսառ»
 Անուանեց աղջիկն այդ չրքնաղագեղ,
 Որ կը կարմրէր, վարդի մը նըման,
 Ի լուր տիտղոսին իրեն ընծայուած:

*

Անցան տարիներ,
 Արեւէն հալած խորիսիսի հանգոյն,
 Կաթեցան իրմէ յոյզերն իր բոլոր,
 Սիրեն իր խընկաման, աղօթքի, խոկման:

Բայց ո՞վ է կըրցեր թաղել անարգել,
 Ծաղիկը սըրտին սառոյցին ներքեւ:
 Առանց պատիժի չի թափիր ոսկին
 Հողերու ցեխին,
 Զի մարիւր կըրակն մեր արիւններուն:

Ի զո՞ւր կը ջանար կոյսն աստուածարեալ,
 Իր հոգին փոխ տալ աւագներուն չոր,
 Որ բըռնել կ'ուզէր կապոյտ լուսընկան,
 Մանկան մը նըման,
 Զուրերու ծոցին՝ լուռ դողդըղացող:

Օրէ՛ օր իր մէջ կ'անէր կը մեծնար,
 Հեռաւոր սրդուն կառօն անանուն,
 Պասկեր մը ինչպէս, բովիչ, թրթրում,
 Պասառին վրայ անցեալին անմեռ:
 Ու ամէն վայրկեան, քաղցրութեամբ անհուն,
 Խորն իր հոգիին, լոյսի մը հանգոյն,
 Կը բացուէր ազօր դէմն այդ պարմանին,
 Որ հեռունեւէն կը նայէր իրեն,
 Երբ ինք կ'աղօթէր եւ կամ կը խոկար:

Մեղմիկ շրջիւնով,
 Կարծես միջոցին մէջ պարաճրգուած,
 Ան իրեն կու գար,
 Երբեմն ալ կարծես հըպելով իրեն,
 Մասնեւով կըրակ:

Երբ ետին դառնար կարծես հոն էր ան,
 Երբ նայէր հեռուն,
 Երազ մը ինչպէս ինքզինքը հիւսող,
 Մըշուտին ծոցէն կը բըխէր սրդան,
 Յանախ թախծագին, երբեմն խընդափայլ:

Յերեկ ու գիշեր, մէջն իր հոգիին,
 Կը պասկերուէին տեսիլներ հազար,
 Աւելի ուժգին, աւելի իրաւ,
 Քան հըրմարտութեան դէմն ամէնօրեայ:

Ու ձայնն որ կ'ըսէր, բառեւով կըրակ,
 Բըզըկսէ մարմինդ, ցամեցուր արիւնդ,
 Փըրէլ ոսկորներդ,
 Նորէն չես կըրնար
 Խըլել յիշատակն անցեալին կախարդ:

Իրիկնամութիւն՝

Շըղարեն արեւուն հորիզոնին դէմ
 Կը ձրգուէր խաղաղ,
 Անապասն ամբողջ ովկիան էր ոսկի,
 Եւ ամպեր ահաս:

Շարժումով մ'յանկարծ, լոյծ, եթերային,
 Երկինք, անապաս կը դասարկուէին,

Իրերէն բոլոր,
Ամպերու նըման հովերէն փրօւող:
Իրեն կը բուէր թէ սրդան նորէն
Իր փոլն էր կեցած,
Շըրքներուն՝ ժըպիս, աչներուն՝ կըրակ:
Կ'իյնար իր ձեռքէն կուծն լեցուն ջուրով,
Կոյսն յուզումնահար,
Իր շարժումներուն ալիւս անգիտակ,
Դէպի Նեղոս գետ կը վազէր արագ,
Անձամօք ուժէ մը ղեկավարուած,
Լըքած մենասանն եւ անցեալն ամբողջ:

Իրիկնամոս էր,
Աւմաւենիներ լուռ կ'օրօրուէին
Աստղերու մօտիկ,
Երկինքն անասման վրան մը շինչալէս,
Աւազներուն գէժ կը բացուէր խաղաղ:
Նայեցաւ ետին փախչող աղջիկն այն,
Ու տեսաւ նեղուէն,
Ուր մենասանին վրայ էր ծափեր,
Անապասներու աղուոր լուսընկան:

ԵՂԻՎ ԱՐԴ

